

26 april 2021

Rubrie: DE LETTERVRETER

In 'De lettervreter' verkent Wouter Deprez tweewekelijks de veelheid aan vormen waarin taal zich aandient.

WEG MET DIE -D

Wouter Deprez

Kristien Hemmerechts, schrijfster en docent, en Yannick Vercauteren, leraar en uitvinder van het Werkwoordenwiel, zijn het erover eens. In creatieve teksten moet minder op spelling worden gelet dan in andere teksten. Het eisen van een te gestreng naleving van de dt-regel kan de creativiteit namelijk verhinderen om te stromen.

Als dt-recidivist verwelkom ik dit gedoogbeleid met open armen! Ik benut het nu al een paar dagen zo verregaand mogelijk in mijn voordeel. De voorbije dagen probeer ik van elke tekst die ik schrijf een creatieve tekst te maken. Ik let op karakter, plot, evolutie van het personage en beeldend taalgebruik. Zo kon ik mij in een factuur drie dt-fouten permitteren omdat ik een enorme suspense opbouwde rond het precieze btw-percentages. In een brief aan de politierechtbank, over een snelheidsovertreding, gebruikte ik zodanig veel spreekwoorden dat ik zorgeloos kon schrijven 'ik zendt u deze brief', en 'in de hoop dadt u mij niet veroordeeld'. En dankzij het beeldende taalgebruik in mijn sollicitatiebrief zal mijn potentiële nieuwe werkgever mij vergeven dat ik 'geïntrigeert en geïnteresseert ben in de openstaande betrekking'.

Toch wijst de steeds terugkerende heisa over de dt-regel ons erop dat het tijd is om het probleem bij de wortel aan te pakken. Het is duidelijk, onze grootste vijand is de -d. Zonder die -d op het einde van de stam verdwijnen een boel problemen.

De pretentie van de sterke werkwoorden moet worden gebroken

Ten eerste stel ik voor om radicaal in te grijpen bij de werkwoorden waarvan de stam eindigt op een -d, en die in de infinitief geen dubbele d hebben. In die werkwoorden zal de -d worden geschrapt. "Duiden" wordt "duien" en "uitbreiden" wordt "uitbreien".

Indien nodig voor de uitspraak wordt de letter voor de geschrapte d verdubbeld. “Worden” wordt dus “worren”, “branden” wordt “brannen”, “zenden” wordt “zennen”, “binden” wordt “binnen”, enzovoort. Dat zal ook kleine, maar verwaarloosbare gevolgen hebben voor afgeleide woorden. Voortaan spreken we bijvoorbeeld over ‘de branweer’, heeft een pakketje ‘verzenningskosten’ en heb ik ‘binningsangst’. Ook krijgt een rivier een ‘monning’ en zitten we bij de zee op het ‘stran’. Is dit ‘duidelijk?’ We kunnen hier nog altijd ‘uitbreiingsoefeningen’ op maken.

Ten tweede mogen werkwoorden met dubbele -d in de infinitief, zoals bidden en wedden, hun -d in de stam inruilen voor een -t. Zo krijgen we “ik bit”, en “jij wet”. Dat is een schrijfwijze waar je zelfs met de grootste inspanning geen fout meer tegen kunt maken. Ook hier zijn er een paar kleine gevolgen. Voortaan zegt een priester bijvoorbeeld zijn ‘gebitten’ op in plaats van gebeden, en doen we ‘wettingschappen’ in het gokkantoor.

Ten derde stel ik voor om de eind-d dan maar dadelijk definitief uit te roeien in alle werkwoordsvormen. Alle voltooid deelwoorden eindigen voortaan verplicht op -t. Je zontje heeft ‘gespeelt’, en de kano is ‘gekantelt’. En hiermee is ’t kofschip gezonken, en ’t fokschaap geslacht. Ook deze ingreep heeft een paar mineure gevolgen voor de verleden tijdsvorm. Gisteren ‘speelsten’ je kinderen, vanaf nu, en Abraham ‘offerte’ Isaak, of was het althans van plan.

En zoals elke grondige verbouwing ook verborgen gebreken blootlegt, botsen we hier plots op de eigzinnige koppigheid van de sterke werkwoorden. De pretentie waarmee zij menen een voltooid deelwoord te mogen vormen dat eindigt op -en, moet gebroken worden. Ten vierde moeten voortaan dus alle werkwoorden voltooid delen met een eind-t, ook de voormalige sterke werkwoorden. En terwijl we daarmee bezig zijn, kunnen we beter dadelijk ook die ridicule klankveranderingen aan banden leggen. Voortaan heeft je vrouw je ‘bedriegt’ nadat ze een avond te veel had ‘gedrinkt’, en toen jij dat had ‘verneemt’, heb je op haar minnaar ‘geslaagt’. Zo, deze hervorming is volbrengt.